

PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA
OSÓB STOSUJACYCH PRZEMOC DOMOWĄ

NA LATA 2026-2030

Leszno 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp
2. Podstawa prawna
3. Adresaci programu
4. Reguły uczestnictwa
5. Założenia i cele programu
6. Etapy naboru i selekcji
7. Zakładane rezultaty
8. Realizator programu
9. Źródła finansowania
10. Monitoring programu
11. Postanowienia końcowe

I. Wstęp

Przemoc domowa stanowi poważny problem społeczny, naruszający podstawowe prawa człowieka, godność oraz integralność fizyczną i psychiczną osób jej doświadczających. Jest zjawiskiem wielowymiarowym, obejmującym przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie. Jej skutki dotyczą nie tylko bezpośrednich ofiar, lecz również dzieci, rodzin oraz całej społeczności, prowadząc do długotrwałych konsekwencji emocjonalnych, zdrowotnych i społecznych.

Program psychologiczno–terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową został opracowany w celu ograniczenia tego zjawiska poprzez oddziaływania edukacyjne, korekcyjne oraz terapeutyczne skierowane do sprawców. Podstawowym założeniem programu jest zwiększenie odpowiedzialności uczestników za własne zachowania, rozwijanie umiejętności samokontroli, nauka konstruktywnych sposobów radzenia sobie z emocjami oraz budowanie postaw opartych na szacunku i równości w relacjach interpersonalnych.

Program opiera się na aktualnej wiedzy psychologicznej dotyczącej mechanizmów powstawania i utrzymywania przemocy, w tym na koncepcjach poznawczo–behawioralnych oraz teorii uczenia się społecznego. Uwzględnia również znaczenie czynników indywidualnych, rodzinnych i społecznych sprzyjających zachowaniom przemocowym. Oddziaływania prowadzone w ramach programu mają charakter strukturalny, długoterminowy oraz systematyczny, a ich realizacja odbywa się w formie zajęć grupowych oraz – w uzasadnionych przypadkach – konsultacji indywidualnych.

Celem głównym programu jest zapobieganie ponownemu stosowaniu przemocy poprzez zmianę postaw i wzorców zachowań uczestników.

Cele szczegółowe obejmują:

- rozpoznanie mechanizmów i cyklu przemocy,
- identyfikację przekonań usprawiedliwiających przemoc,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i rozwiązywania konfliktów bez agresji,
- kształtowanie odpowiedzialności za skutki własnych działań,
- budowanie motywacji do trwałej zmiany zachowania.

Program realizowany jest we współpracy z instytucjami pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości oraz innymi podmiotami przeciwdziałającymi przemocy domowej.

II. Podstawa prawna

Program realizowany jest na podstawie:

1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 t.j.)
2. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166 t.j.)
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.)
4. Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Leszczyńskim na lata 2022–2026, przyjętego Uchwałą Rady Powiatu Nr LIV/315/2022 z dnia 28.07.2022 r.

III. Adresaci programu

Adresatami programu psychologiczno–terapeutycznego są osoby dorosłe – zarówno kobiety, jak i mężczyźni – które stosują przemoc domową wobec członków rodziny lub innych osób pozostających z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym bądź w bliskiej relacji.

Program kierowany jest do osób:

- wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej (fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub zaniedbania),
- skierowanych przez sąd, kuratora sądowego, prokuraturę, policję lub inne instytucje,
- objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- zgłaszających się dobrowolnie, które dostrzegają trudności w kontrolowaniu emocji i zachowań agresywnych,
- będących w trakcie postępowania karnego, wykonujących karę ograniczenia wolności, pozostających pod dozorem kuratora,
- powracających do środowiska rodzinnego po odbyciu kary pozbawienia wolności, jeśli przemoc była jednym z czynników ich funkcjonowania.

Program adresowany jest do osób wykazujących gotowość do udziału w oddziaływaniach terapeutycznych i korekcyjnych. Warunkiem uczestnictwa jest zobowiązanie do powstrzymania się od przemocy oraz aktywne uczestnictwo.

Z udziału wyłącza się osoby:

- w ostrym kryzysie psychicznym wymagającym leczenia psychiatrycznego,
- będące pod wpływem substancji psychoaktywnych uniemożliwiających udział,
- z poważnymi zaburzeniami poznawczymi uniemożliwiającymi udział w programie.

IV. Reguły uczestnictwa

Czas trwania programu: **10 godzin dydaktycznych**, w tym:

- 4 godziny spotkań indywidualnych,
- 6 godzin spotkań grupowych.

Forma realizacji:

- zajęcia grupowe,
- konsultacje indywidualne.

Liczebność grupy:

- 8–10 uczestników.

Program realizowany jest w formie strukturalnej, opartej na pracy warsztatowej i psychoedukacyjnej.

1. Warunki formalne uczestnictwa

- Program jest przeznaczony dla osób dorosłych, które stosują przemoc wobec członków rodziny lub partnera/partnerki.
- Uczestnictwo może być dobrowolne lub nakazane przez sąd (np. w postępowaniu karnym lub w związku z nakazem opuszczenia mieszkania).
- Osoba uczestnicząca nie może sama jednocześnie być ofiarą przemocy w trakcie trwania programu w roli terapeutycznej – w razie konfliktu uczestnictwo może zostać wstrzymane.

2. Zasady uczestnictwa

- **Regularne uczestnictwo** w sesjach – zarówno indywidualnych, jak i grupowych.
- **Punktualność i systematyczność** – brak obecności może prowadzić do przerwania programu lub konieczności odpracowania zajęć.
- **Aktywne uczestnictwo** – wymaga zaangażowania w ćwiczenia, dyskusje oraz wykonywanie zadań domowych terapeutycznych.
- **Poufność** – uczestnicy zobowiązują się do nieujawniania treści rozmów i doświadczeń innych uczestników programu.
- **Zakaz przemocy i agresji** – uczestnik zobowiązuje się do powstrzymania się od wszelkich form przemocy wobec innych uczestników, pracowników ośrodka i osób z zewnątrz.

3. Obowiązki wobec prowadzących

- Szacunek wobec prowadzących oraz innych uczestników.
- Informowanie terapeuty lub koordynatora programu o zmianie sytuacji życiowej lub zdrowotnej, która mogłaby wpłynąć na uczestnictwo w programie.
- Przyjmowanie informacji zwrotnych i refleksja nad własnym zachowaniem.

V. Założenia i cele programu

1. Założenia ogólne programu

Program psychologiczno–terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową opiera się na założeniu, że przemoc jest zachowaniem wyuczonym, utrwalanym przez doświadczenia życiowe, przekonania oraz nieprawidłowe sposoby radzenia sobie z emocjami i konfliktami. Jednocześnie zakłada się, że zachowania przemocowe mogą zostać zmienione poprzez proces oddziaływań terapeutycznych, edukacyjnych i korekcyjnych.

Podstawowym założeniem programu jest uznanie pełnej odpowiedzialności osoby stosującej przemoc za swoje zachowania, niezależnie od sytuacji życiowej, stresu, relacji rodzinnych czy wcześniejszych doświadczeń. Program zakłada odejście od mechanizmów zaprzeczania, minimalizowania, racjonalizowania oraz obwiniania ofiary.

Kolejnym istotnym założeniem jest praca nad zmianą sposobu myślenia uczestników, w szczególności nad przekonaniem dotyczącymi relacji interpersonalnych, ról społecznych, władzy i kontroli w rodzinie. Program zakłada również, że trwała zmiana zachowań możliwa jest tylko przy jednoczesnym rozwijaniu umiejętności emocjonalnych, poznawczych i społecznych.

Oddziaływania prowadzone w ramach programu mają charakter:

- edukacyjny (poszerzanie wiedzy o przemocy i jej skutkach),
- korekcyjny (zmiana destruktcyjnych wzorców zachowań),
- terapeutyczny (praca nad emocjami, przekonaniem i postawami).

Program realizowany jest w formie pracy grupowej, uzupełnianej – w uzasadnionych przypadkach – o konsultacje indywidualne.

2. Cel główny programu

Głównym celem programu jest **ograniczenie zjawiska przemocy domowej poprzez trwałą zmianę postaw, przekonań i zachowań osób stosujących przemoc oraz zwiększenie bezpieczeństwa osób jej doświadczających.**

Realizacja celu głównego ma prowadzić do zaprzestania stosowania przemocy oraz budowania relacji rodzinnych i partnerskich opartych na szacunku, dialogu i odpowiedzialności.

3. Cele szczegółowe programu

Cele szczegółowe programu obejmują następujące obszary oddziaływań:

3.1. Obszar poznawczy (świadomość i wiedza)

- zwiększenie wiedzy uczestników na temat mechanizmów przemocy domowej,
- rozpoznawanie różnych form przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej i zaniedbania),
- identyfikacja cyklu przemocy oraz mechanizmów jego utrwalania,
- uświadomienie konsekwencji prawnych, społecznych i emocjonalnych stosowania przemocy.

3.2. Obszar odpowiedzialności

- rozwijanie świadomości osobistej odpowiedzialności za stosowane zachowania,
- eliminowanie postaw obwiniania innych osób za własne działania,
- kształtowanie postawy przyjmowania konsekwencji własnych zachowań,
- wzmacnianie gotowości do zmiany i pracy nad sobą.

3.3. Obszar emocjonalny

- rozpoznawanie i nazywanie własnych emocji, w szczególności złości, frustracji i napięcia,
- rozwijanie umiejętności regulacji emocji i kontroli impulsów,
- nauka konstruktywnych sposobów rozładowywania napięcia emocjonalnego,
- ograniczenie reakcji agresywnych w sytuacjach konfliktowych.

3.4. Obszar behawioralny (zachowania)

- zmniejszenie częstotliwości i intensywności zachowań agresywnych,
- nauka alternatywnych, nieprzemocowych sposobów reagowania w sytuacjach trudnych,
- rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,
- utrwalanie nowych, konstruktywnych wzorców zachowań.

3.5. Obszar interpersonalny

- rozwijanie umiejętności komunikacji opartej na szacunku i dialogu,
- nauka aktywnego słuchania i wyrażania potrzeb w sposób nieagresywny,
- poprawa jakości relacji rodzinnych i partnerskich,
- budowanie relacji opartych na równowadze, a nie dominacji i kontroli.

3.6. Obszar empatii i postaw społecznych

- zwiększenie zdolności do rozumienia emocji i potrzeb osób doświadczających przemocy,
- rozwijanie empatii i wrażliwości na krzywdę innych osób,
- zmiana przekonań usprawiedliwiających przemoc,
- kształtowanie postaw prospołecznych i odpowiedzialnych.

4. Efekt końcowy realizacji celów

Efektom realizacji założeń i celów programu powinno być:

- trwałe ograniczenie lub zaprzestanie stosowania przemocy domowej,
- zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- poprawa funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczestników,
- zmiana destrukcyjnych schematów myślenia i działania,
- budowanie relacji rodzinnych opartych na szacunku i odpowiedzialności.

VI. Etapy naboru i selekcji

Proces naboru i selekcji uczestników do Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową ma charakter wieloetapowy i służy zapewnieniu bezpieczeństwa uczestników, odpowiedniego doboru grupy oraz dostosowania oddziaływań terapeutycznych do indywidualnych potrzeb.

1. Etap informacyjny i zgłoszeniowy

Pierwszym etapem jest upowszechnienie informacji o programie wśród instytucji systemu przeciwdziałania przemocy domowej (m.in. ośrodków pomocy społecznej, sądów, kuratorów sądowych, policji, zespołów interdyscyplinarnych), a także wśród osób potencjalnie stosujących przemoc.

Na tym etapie:

- przekazywane są informacje o celach, zasadach i warunkach uczestnictwa w programie,
- osoby zainteresowane mogą zgłaszać się dobrowolnie lub zostać skierowane przez instytucje,
- prowadzona jest wstępna kwalifikacja formalna (sprawdzenie podstawowych kryteriów udziału).

2. Wstępna rozmowa kwalifikacyjna

Każdy kandydat do programu uczestniczy w rozmowie wstępnej z realizatorem programu.

Celem rozmowy jest:

- rozpoznanie sytuacji życiowej uczestnika,
- ocena motywacji do zmiany zachowań,
- określenie poziomu świadomości stosowania przemocy,
- przedstawienie zasad programu oraz obowiązków uczestnika,
- wstępna ocena ryzyka oraz możliwości udziału w pracy grupowej.

3. Diagnoza psychologiczna i ocena funkcjonowania

Kolejnym etapem jest pogłębiona diagnoza psychologiczna.

Obejmuje ona:

- analizę mechanizmów zachowań przemocowych,
- ocenę sposobów radzenia sobie ze stresem i emocjami,
- rozpoznanie schematów poznawczych i przekonań dotyczących relacji,
- identyfikację czynników ryzyka (np. impulsywność, uzależnienia, zaburzenia kontroli emocji),
- ocenę zasobów osobistych i potencjału do zmiany.

Diagnoza może być realizowana w formie wywiadu, testów psychologicznych oraz obserwacji.

4. Kwalifikacja do programu

Na podstawie zebranych informacji zespół prowadzący podejmuje decyzję o zakwalifikowaniu lub niezakwalifikowaniu uczestnika do programu.

W przypadku kwalifikacji:

- uczestnik zostaje przypisany do grupy terapeutycznej,
- ustalany jest indywidualny plan udziału,
- omawiane są zasady uczestnictwa oraz konsekwencje ich naruszenia.

W przypadku braku kwalifikacji:

- uczestnik może zostać skierowany do innych form pomocy (np. terapia uzależnień, konsultacje psychiatryczne, inne programy korekcyjne).

5. Podpisanie kontraktu terapeutycznego

Warunkiem rozpoczęcia udziału w programie jest podpisanie kontraktu terapeutycznego.

Kontrakt określa:

- zasady uczestnictwa w zajęciach,
- obowiązek regularnej obecności,
- zasady poufności,
- zakaz stosowania przemocy,
- konsekwencje naruszenia zasad (np. przerwanie udziału w programie).

6. Etap przygotowawczy

Przed rozpoczęciem zajęć grupowych uczestnicy mogą brać udział w konsultacjach przygotowawczych.

Ich celem jest:

- zmniejszenie lęku przed udziałem w grupie,
- przygotowanie do pracy terapeutycznej,
- zwiększenie motywacji do zmiany,
- omówienie indywidualnych trudności i oczekiwań.

VII. Zakładane rezultaty

Program psychologiczno–terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową zakłada osiągnięcie wielowymiarowych rezultatów obejmujących zmianę zachowań, postaw oraz funkcjonowania emocjonalnego i społecznego uczestników.

1. Redukcja zachowań przemocowych

Podstawowym rezultatem programu jest ograniczenie lub całkowite zaprzestanie stosowania przemocy w relacjach rodzinnych i partnerskich.

Oczekuje się:

- zmniejszenia częstotliwości zachowań agresywnych,
- eliminacji przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej i seksualnej,
- zwiększenia zdolności do zatrzymania eskalacji konfliktu.

2. Wzrost świadomości własnych zachowań

Uczestnicy nabywają umiejętność:

- rozpoznawania własnych zachowań przemocowych,
- identyfikowania sytuacji wyzwalających agresję,
- rozumienia konsekwencji swoich działań dla innych osób,
- dostrzegania cyklu przemocy i własnej odpowiedzialności.

3. Rozwój kontroli emocji i impulsów

Program prowadzi do:

- zwiększenia kontroli nad złością i impulsywnymi reakcjami,
- rozwoju umiejętności zatrzymania reakcji agresywnej,
- stosowania alternatywnych sposobów rozładowania napięcia,
- nauki technik regulacji emocji (np. oddech, dystans poznawczy, autorefleksja).

4. Zmiana przekonań i wzorców myślenia

Istotnym rezultatem jest modyfikacja przekonań sprzyjających przemocy, w szczególności:

- odejście od przekonań o dominacji i kontroli w relacjach,
- zmiana postrzegania ról w rodzinie,
- redukcja usprawiedliwiania przemocy,
- rozwój bardziej partnerskiego modelu relacji.

5. Rozwój kompetencji interpersonalnych

Uczestnicy uczą się:

- komunikacji bez przemocy,
- aktywnego słuchania,
- wyrażania emocji i potrzeb w sposób nieagresywny,
- rozwiązywania konfliktów poprzez dialog i negocjacje.

6. Wzrost empatii i odpowiedzialności

Program prowadzi do:

- zwiększenia zdolności do rozumienia emocji innych osób,
- dostrzegania skutków przemocy dla ofiar,
- wzrostu poczucia odpowiedzialności za relacje rodzinne,
- większej refleksyjności w podejmowaniu decyzji.

7. Poprawa funkcjonowania rodzinnego i społecznego

Długofalowym efektem jest:

- poprawa relacji w rodzinie,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa domowników,
- ograniczenie konfliktów,
- budowanie stabilniejszych i bardziej konstruktywnych relacji społecznych.

8. Efekty długoterminowe

W perspektywie długofalowej program ma prowadzić do:

- trwałej zmiany postaw wobec przemocy,
- zmniejszenia ryzyka powrotu do zachowań przemocowych,
- poprawy jakości życia uczestników i ich rodzin,
- zwiększenia bezpieczeństwa społecznego.

VIII. Realizator programu

Realizatorem programu jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie**, odpowiedzialne za:

- nadzór nad realizacją programu,
- rekrutację uczestników,
- obsługę finansową,
- monitoring programu.

IX. Źródła finansowania

Program finansowany jest ze środków budżetu państwa w formie dotacji celowej na zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

X. Monitoring programu

Monitoring realizacji Programu psychologiczno–terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową stanowi stały i systematyczny proces gromadzenia, analizy oraz oceny informacji dotyczących przebiegu programu, frekwencji uczestników oraz efektów podejmowanych oddziaływań. Jego celem jest zapewnienie prawidłowej realizacji programu, zwiększenie jego skuteczności oraz umożliwienie bieżącej korekty działań w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Monitoring prowadzony jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie we współpracy z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej, w szczególności:

- ośrodkami pomocy społecznej właściwymi dla miejsca zamieszkania uczestników,
- sądami rejonowymi,
- kuratorami sądowymi,
- Komendą Powiatową Policji,
- zakładami karnymi i aresztami śledczymi (w przypadku osób osadzonych lub opuszczających jednostki penitencjarne),
- zespołami interdyscyplinarnymi ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

1. Monitoring bieżący (w trakcie trwania programu)

W trakcie realizacji programu monitoring obejmuje:

- kontrolę frekwencji uczestników na zajęciach grupowych i indywidualnych,
- dokumentowanie obecności w listach obecności oraz protokołach zajęć,
- analizę zaangażowania uczestników w proces terapeutyczny,
- ocenę realizacji zadań domowych i aktywności w pracy grupowej,
- bieżącą ocenę dynamiki grupy oraz relacji między uczestnikami,
- identyfikację sytuacji ryzyka (np. nawroty zachowań przemocowych, brak współpracy, wycofanie z procesu),
- reagowanie na przypadki naruszenia zasad programu, w tym możliwość zawieszenia lub zakończenia udziału uczestnika.

2. Współpraca międzyinstytucjonalna

Istotnym elementem monitoringu jest stała wymiana informacji pomiędzy realizatorem programu a instytucjami współpracującymi.

W ramach tej współpracy:

- uzyskiwane są informacje o zachowaniu uczestników poza programem,
- analizowane są dane dotyczące ewentualnych interwencji policyjnych,
- uwzględniane są informacje od kuratorów sądowych dotyczące przestrzegania obowiązków,
- monitorowane są zmiany sytuacji rodzinnej uczestników,
- podejmowane są wspólne działania w przypadku eskalacji przemocy.

Współpraca odbywa się z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych oraz zasad poufności.

3. Monitoring po zakończeniu programu (ewaluacja odroczone)

Po zakończeniu udziału w programie prowadzony jest monitoring odroczony (follow-up), którego celem jest ocena trwałości uzyskanych efektów terapeutycznych.

Obejmuje on:

- zbieranie informacji o funkcjonowaniu uczestnika po zakończeniu programu,
- analizę występowania lub braku zachowań przemocowych,
- ocenę jakości relacji rodzinnych i społecznych,
- informacje uzyskiwane od instytucji lokalnych (OPS, kuratorzy, policja),
- w miarę możliwości – kontakt z uczestnikiem lub rodziną.

4. Ewaluacja końcowa programu

Po zakończeniu cyklu programowego przeprowadzana jest ewaluacja końcowa, obejmująca:

- analizę stopnia realizacji celów programu,
- ocenę zmiany postaw i zachowań uczestników,
- ocenę poziomu wiedzy o mechanizmach przemocy,
- ocenę kompetencji interpersonalnych i emocjonalnych,
- analizę skuteczności metod pracy terapeutycznej,
- wnioski dotyczące dalszego doskonalenia programu.

5. Narzędzia monitoringu

W procesie monitoringu wykorzystywane są w szczególności:

- listy obecności uczestników,
- arkusze obserwacji prowadzących,
- notatki służbowe i protokoły spotkań,
- formularze ewaluacyjne,
- wywiady i informacje zwrotne od instytucji współpracujących,
- analiza przypadków indywidualnych.

6. Wykorzystanie wyników monitoringu

Zebrane dane służą do:

- oceny skuteczności programu,
- identyfikacji obszarów wymagających modyfikacji,
- doskonalenia metod pracy terapeutycznej,
- planowania kolejnych edycji programu,
- podnoszenia jakości współpracy międzyinstytucjonalnej.

7. Znaczenie monitoringu

Monitoring stanowi kluczowy element zapewniający efektywność programu, jego bezpieczeństwo oraz zgodność z założeniami przeciwdziałania przemocy domowej. Umożliwia on nie tylko bieżącą kontrolę przebiegu oddziaływań, ale także ocenę ich realnego wpływu na ograniczenie zjawiska przemocy w środowisku rodzinnym.

XI. Postanowienia końcowe

Program realizowany jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i może być aktualizowany w przypadku zmian legislacyjnych.